

ŽIVOTOPIS ERIKA NAVARY

Zpracovali: Jakub Kos a Vojtěch Šoula ze ZŠ Evžena Rošického 2, Jihlava, pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové

Erik Navara se narodil 24. února 1931 v Brně. První roky života strávil právě tam. V roce 1938 ho otec v pouhých sedmi letech vzal do Ameriky. U strýce v Iowě strávil celý rok.

“Vlastně jsem ani netušil, proč tam jsem, ale bylo mi tam dobře.”

Erik jako malé dítě ani netušil, proč ho vlastně tatínek do Ameriky vzal. V roce 1939 se Erikovi rodiče rozhodli, že se má jejich syn vrátit do Československa, tehdy už Protektorátu. Celou válku prožil v Telči, která válku vnímala utlumeněji než ostatní města, a tak z války nemá nijak mimořádné zážitky.

“Telč byla takový klidný město, kde spousta věcí, které obyvatelé Prahy, Brna nebo Jihlavy za války prožívali, v Telči to bylo takové utlumené... Žil jsem si tam docela normálně. V té Telči jsem tu válku prožil bez nějakých speciálně mimořádných zážitků.”

Rok před koncem války se rodiče díky Erikovu dobrému prospěchu na telečské měšťance rozhodli, že ho zapíší na gymnázium. To v Telči ale zavřeli Němci. Přihlásili ho tak do Moravských Budějovic, kde studoval pouze do konce války. Poté přesídlil do telečského gymnázia, které se znovu otevřelo.

Z konce války si pamatuje:

“Pamatuju si, jak přišli Rusové do Telče. Jak projeli bránou a všichni je vítali, to bylo celkem všechno. Říkám, Telč neprošla žádnou takovou změnou.”

Odsun Němců po válce vnímal z pohledu čtrnáctiletého klučiny.

“V Telči bylo jen pár Němců, to se dalo spočítat na prstech jedné ruky, a tak jsem o tom odsunu v té době nijak nepřemýšlel, až po mnoha letech na to mám jiný názor.”

Mezi roky 1946 a 1947 pobýval v Anglii.

“Já jsem totiž v roce 46 a 47 byl v Anglii. Takže já jsem vlastně vynechal sextu, takže když jsem se vrátil, musel jsem jí dohánět. To pak bylo pro mě půl roku velice

intenzivního studia.”

Po úspěšné maturitě se vypravil roku 1949 na Vysokou školu báňskou v Ostravě. Získal titul inženýra. V Ostravě poznal svojí současnou manželku Illu.

3.5.1953 se v Ostravě vzali a ještě stejného roku se jim narodila dcera Helena.

Celou vojnu prožil na Slovensku. Nejdříve v Levicích, pak se přesunul do tankového učiliště ve Svätém Martině.

“Na vojnu mám vzpomínky míchané. Byla celá na Slovensku. Odvedli mě do Levic, kde jsem předtím nikdy nebyl a potom taky ne, byla to taková švanda. I když někdy taky ne. Potom jsem se dostal do tankového učiliště v Martině, to už bylo zajímavější, kdežto v těch Levicích to byla hrozná otrava. Nakonec jsem skončil jako četař.”

Po vojně nastoupil na slovenskou Akademii věd v Košicích, kde získal titul CsC.

Před tatínkovou smrtí se poprvé dozvídá, proč vlastně v sedmi letech odcestoval do Ameriky. Tatínek František Navara vymýšlel společně s Albertem Einsteinem akustické torpédo. To se poprvé úspěšně otestovalo v listopadu 1942 v boji s nacistickými plavidly. Otec Erikovi předal své korespondence s Einsteinem ze srpna 1938.

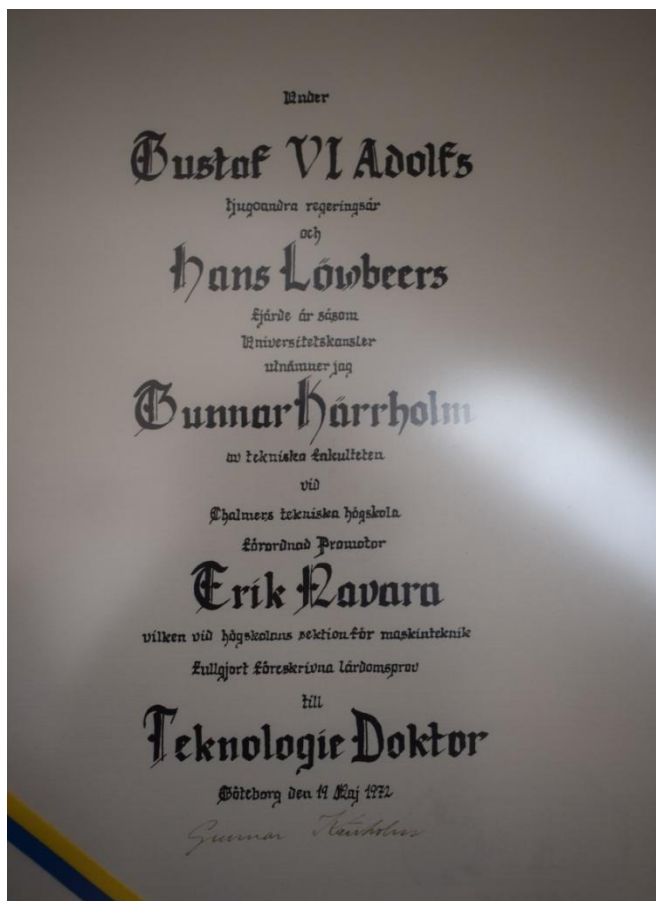
V lednu 1968 se díky kamarádovi, kterého znal díky několika přednáškám v zahraničí, dostává do švédského Göteborgu. Tam měl jeden semestr zastávat pozici hostujícího výzkumníka.

“V šedesátých letech začaly existovat stáže na Západě, to předtím nebylo. Já jsem se zúčastnil několika mezinárodních konferencí a na jedné z nich, ve Východním Německu, jsem se seznámil s jedním Švédem, a toho jsem požádal, jestli by mohl zajistit nějakou stáž nebo dočasné působení ve Švédsku. A tak jsem koncem roku 67 dostal pozvání z Göteborgu, že budu vítán, když tam přijedu na jeden semestr.”

Zlomový srpen 1968 vnímal ze Švédska, na rozdíl od jeho ženy, která byla v Košicích. Jejich dcera Helena byla v Americe. O událostech, které se děly v Československu, se dozvěděl prostřednictvím televizní reportáže. Obával se, co bude dál. Zavřou hranice? Nezavřou?

“Začalo to tak, že já jsem ráno normálně vstal. Šel jsem z koleje do ústavu. Teď najednou vidím, že všichni jdou do televizního sálu. Ptal jsem se, co se děje. A pak jsem to v té televizi viděl. Přišla okupace.”

Téměř okamžitě napsal dopis Ille, ať co nejrychleji přijede do Švédska. Naštěstí byly hranice otevřené a odjela za ním. Po ukončení studia za nimi přijela i jejich dcera, která té doby studovala v Americe.

Nakonec se Erik rozhodl, že ve Švédsku zůstane. Jeden profesor mu poradil, ať se nechá zapsat jako doktorant a zůstane tam na stipendium.

“Život ve Švédsku byl celou dobu příjemný. Proto jsme byli v Göteborgu až do roku 1972, kdy jsem tam získal titul PhD.”

V těchto letech se ve Švédsku, ve městě Luea, otevírá nová vysoká škola, kde získal místo lektora pro fyzikální metalurgii.

“Dostal jsem tam definitivum. To znamenalo, že už jsem nikdy nemusel uvažovat o tom, že bych byl nezaměstnaný. Jinak ten život v Luea byl o hodně jiný než v Göteborgu. Pak už se mi to tam zdálo trochu fádňí. Když je něco statistickýho, tak to člověka začne nudit.”

Roku 1977 se přesouvá do Zambie, kde se ve městě Lusaka otevírá Univerzita hutní a horní. Tam působil dva roky opět jako lektor fyzikální metalurgie.

“Švédská SIDA, to je organizace pro podporu rozvíjejících zemí, v Lusace dala hodně peněz do výstavby fakulty Hutní a horní. A když tu fakultu otevřeli, hledali zaměstnance. A obrátili se právě na švédskou SIDU, jestli by jim tam někoho neposlala. Ta nabídka přišla do Luea, a já jsem si řekl, že jí beru.”

Po dvou letech se opět vrací do švédského Luea.

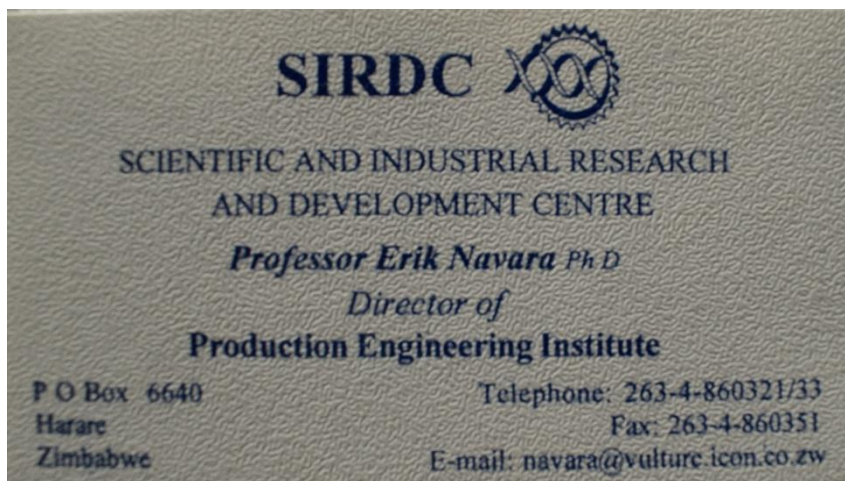
“Ne že by se mi tam po druhý nelíbilo, ale řekl jsem si, že nebudu zase jen hloupým lektorem. Pak jsem ale měl možnost udělat si docenturu. Jenže pak ke mně přišla Illa a říkala mi, jestli bysme se nevrátili zpátky do Afriky.”

Časem se tam dozvídá, že v Zimbabwe také vybudovali novou univerzitu.

“V Zimbabwe otvírala novou školu německá GTZ. A taky tam hledali místa. Tak jsem se přihlásil. Pak jsem to místo dostal. Na univerzitě v Luea jsem dostal neplacený volno na tři roky, který jsem měl strávit v Zimbabwe.”

Ty tam strávil, ale díky zájmu tamních profesorů si pobyt prodloužil na další tři roky.

“Bohužel po pěti letech řekla SIDA stop. Víc neplatíme. Když tam chcete zůstat, tak jste na vlastních nohou. Pak se ale na univerzitě v Luea nedalo pokračovat, takže nezbylo nic jiného, než se uvolnit.”

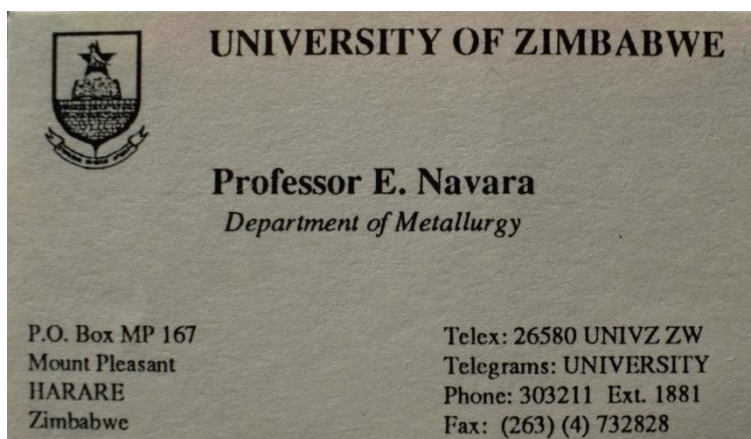

Nakonec se v Zimbabwe stal řádným profesorem a pracoval tam další léta, až do sedmdesáti.

“Jenže pak mi přišla zase další nabídka.

V Zimbabwe otvírali takovou míchanici

akademie věd a výzkumných ústavů - SYRDEC. Zařídili tam sedm ústavů, a v jednom z nich mi nabídli místo ředitele. A já ho přijal!”

V té době dostává další nabídku, kterou přijal a tak se stává ředitelem nového výzkumného ústavu v Zimbabwe. Tam zůstává do roku 2001, kdy zažil unikátní úplné zatmění Slunce.

“Už jsem chtěl odjet pryč, ale zůstal jsem tam do roku 2001 proto, abych viděl úplné zatmění Slunce. Byl to fenomenální

zážitek. To málokdo vidí. Krátce na to jsme se vrátili zase do Švédska, do Luea.”

Roku 2007 se ze severu manželé Navarovi vracejí zpět do Česka. Nechali si postavit dům a spokojeně žijí v klidné části Jihlavy.

Erikovo životní krédo je:

„Tím, že jsem byl v mnoha zemích, jsem absolutně proti rasismu. Černý nebo bílý, to vůbec nerozhodovalo. Spíš jsem hodnotil lidi podle jiných kritérií, než podle nějaký rasy. A člověk musí vždycky dělat to, co ho baví. A ne se nějak nutit do něčeho jenom proto, aby se uživil. To je nesmysl, to je pak každý nešťastný.“